

Anskaffelsesstrategi 2025-2028

Innhold

1. Anskaffelsesstrategi	3
1.1 Overordnede mål	3
1.2 Delmål	4
2. Organisering	5
2.1 Ansvarslinjer	5
2.2 Roller	5
3. Kompetanse.....	7
4. Effektivitet	7
5. Samfunnsansvar og etikk.....	8

1. Anskaffelsesstrategi

Innkjøp er en strategisk viktig funksjon for Rana kommune. Formålet med dette dokumentet er å tydeliggjøre hvilke mål kommunen skal oppnå i sine innkjøp og hvordan innkjøpsfunksjonen skal organiseres for å realisere de strategiske målene.

Rana kommunes anskaffelsesstrategi for perioden 2025 -2028 skal bidra til en felles overordnet tenkning og atferd, slik at kommunens anskaffelser av varer, tjenester, bygg og anlegg, på en effektiv men samtidig kvalitetsmessig måte bidrar til at kommunen når sine overordnede mål om å levere innbyggere og næringsliv gode og samfunnsansvarlige løsninger i samsvar med dagens og framtidens behov. Strategien gjelder for alle tjenestesteder i Rana kommune i tillegg til kommunale foretak.

Anskaffelsesstrategien utgjør grunnlaget for beste praksis; systematisk forbedring og optimalisering av kommunens anskaffelser. Strategien skal bidra til at Rana kommune foretar anskaffelser i tråd med relevante lover og forskrifter, samt vedtak fattet i kommunen.

En profesjonalisering av kommunens innkjøp uttrykkes blant annet gjennom å plassere ansvar og definere roller, samt gjennom felles retningslinjer. Profesjonalisering, sammen med effektivisering ved bruk av digitale løsninger og samarbeid i innkjøpsnettverk, skal gi gjensidig god avtaleforvaltning med leverandørene i markedet.

Rana kommune skal være en synlig pådriver i offentlig sektor for å sikre bærekraftige anskaffelser. Leverandører påvirker i vesentlig grad kommunens mulighet til å oppnå sine egne miljømål og styre de viktigste miljøpåvirkningene. På bakgrunn av dette skal kommunen – i tillegg til å styre sine egne aktiviteter – ved innkjøp stille krav til og bidra til å utvikle våre leverandørers miljøprestasjoner.

1.1 Overordnede mål

Rana kommune skal være en profesjonell innkjøper og gjennomføre anskaffelser i tråd med relevante lover og forskrifter og øvrig kommunalt planverk. Ved anskaffelser skal det legges vekt på kommunens omdømme og samfunnsansvar, basert på kommunens verdier: Åpenhet, Respekt, Samarbeid, Tillit.

Gjennom kommunens offentlige anskaffelser skal det legges til rette for innovasjon, og det skal etterstrebes kostnadseffektive og formålstjenlige løsninger, som bidrar til leveranse av gode tjenester til innbyggerne på en bærekraftig måte.

Rana kommune skal:

- Kun gjennomføre anskaffelser basert på eksisterende eller oppstående behov som ikke kan løses på andre måter
- Til enhver tid ha tilstrekkelig avtaledekning for å dekke løpende driftsbehov

- Ha verktøy og rutiner som sikrer avtalelojalitet mot inngåtte avtaler
- Tilrettelegge for at lokalt næringsliv kan delta i kommunens konkurranser
- Bruke anskaffelser for å redusere klimagassutslipp og negativ miljøpåvirkning
- Gjennom anskaffelser og forvaltning av avtaler bidra til at behov dekkes på en måte som gir en best mulig balanse økonomi, tjenestekvalitet, effektivitet og samfunnsansvar
- Organisere anskaffelser med tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å kunne gjennomføre konkurranser av som er egnet til å realisere kvalitetsmessige, økonomiske og klimarelaterte gevinster
- Gjennom bruk av åpne funksjonsbeskrivelser framfor tekniske spesifikasjoner tilrettelegge for alternative besvarelser og innovative måter å få dekt sitt behov på
- Evaluere og ta i bruk egnede og effektive digitale verktøy som understøtter hele anskaffelsesprosessen, fra kartlegging av behov, gjennomføring av konkurranser, avtaleinngåelse og oppfølging av kontrakter
- Stille krav til miljø, seriøsitet i arbeidsliv og bruk av lærlinger i anskaffelser der det er relevant

1.2 Delmål

Delmålene gir grunnlag for å utarbeide handlingsplaner. Følgende delmål defineres i strategiperioden:

1. Kommunens anskaffelser skal være organisert med klare ansvarslinjer og roller.
2. Rana kommune skal bygge fagkompetanse i anskaffelsesmiljøet, samt tilføre avdelingene kompetanse og metode.
3. Anskaffelsene skal effektiviseres og profesjonaliseres slik at man unngår ekstra kostnader, forsinkelser og ekstraarbeid.
4. Kommunen skal vektlegge samfunnsansvar og etikk ved gjennomføring av anskaffelser. En forutsetning for å gjøre ting riktig og med kvalitet er:
 - ✓ Planlegging
 - ✓ Kompetanse
 - ✓ Felles forståelse av beste praksis

2. Organisering

2.1 Ansvarslinjer

Kommunedirektøren er ansvarlig for kommunens anskaffelsesstrategi og for at virksomheten har en effektiv organisering av innkjøp- og anskaffelsesarbeidet, samt at kommunen har etablert internkontrollsystem for anskaffelsesområdet. Det sikres gjennom lederavtaler og styringsdialog at anskaffelser i enhetene gjennomføres iht. anskaffelsesstrategi, lover, forskrifter og kommunale føringer.

Innkjøpsteamet i økonomiavdelingen har ansvar for å tilrettelegge for effektive og profesjonelle anskaffelser i Rana kommune. Dette innebærer blant annet utarbeidelse og oppdatering av regelverk, rutiner og system innenfor innkjøpsområdet. Bistå i anskaffelsesprosesser fra kartlegging av behov til gjennomføring av konkurranse, kontaktsoppfølging, samt med opplæring og veiledning.

Avdelingen skal bidra til å etterleve og utvikle innkjøpsområdet i tråd med kommunens anskaffelsesstrategi, samt lede prosessen ved rullering av strategien hvert fjerde år. Strategien skal opp til politisk behandling og vedtas av kommunestyret. Avdelingen har ansvar for at det foreligger oppdaterte rutiner og system til enhver tid i kommunens kvalitetsportal.

Innkjøpsteamet er ikke en sentral innkjøpsfunksjon som etter bestilling gjennomfører anskaffelser fra A til Å i egen regi, men bidrar med relevante verktøy, foreslått metode og faglig rådgivning i anskaffelser. Graden av innkjøpstjenestens involvering bestemmes av avtaleeiers behov. Det er en forutsetning at avtaleeier har eller opparbeider seg god oversikt over kommunens behov for at samarbeidet med innkjøpstjenesten skal fungere godt.

Prosjekttressurser er desentralisert i organisasjonen og rapporterer til nærmeste leder. Prosjekttressurser har ansvar for planlegging og gjennomføring av bygge- og anleggsprosjekter samt IKT-prosjekter og utførelse av tilhørende anskaffelser. Øvrig ansvarsfordeling i organisasjonen kan framkomme av interne rutinebeskrivelser.

2.2 Roller

Anskaffelser skal være godt planlagt og gjennomføres med tydelig definerte roller og ansvar:

- *Alle anskaffelser skal ha en **avtaleeier**.*
- *Det skal utarbeides et **mandat** for hver anskaffelse over EØS terskelverdi*
- *Anskaffelser organiseres i **prosjekt** som dimensjoneres forholdsmessig ut fra behov*

Avtaleeier:

Én avdeling skal være avtaleeier og ha den daglige kontraktsoppfølging, samt ansvaret for at ny anskaffelsesprosess kommer i gang i tide. Avtaleeier skal ha god oversikt over behovet og

har ansvaret for kontraktsoppfølging, samling av erfaringer, samt initiere til ny konkurranse og synliggjøre rammer og avhengigheter i denne forbindelse.

Avtaleeier skal bl.a.

- Delta i prosjektgruppen under gjennomføring av konkurransen.
- Sørge for god implementering av avtalen i alle deler av Rana kommune. Eventuelle utfordringer tas opp med aktuelle kommunaldirektører.
- I samråd med innkjøpstjenesten påse at det ligger oppdatert, god og tilstrekkelig informasjon om avtalen på intranettet.
- Gi bestillere i kommunen veiledning slik at de settes i stand til å benytte avtalen som forutsatt.
- Foreta stikkprøvekontroller for å påse at de avtalte fordeler realiseres og at avtalen benyttes i tråd med intensjonene. Herunder at avdelingene er lojale mot avtalen.
- Sørge for at kommunen mottar avtalt statistikk og innkalle leverandøren til årlig evaluering av avtalen (gjelder rammeavtaler). Innkalle aktuell innkjøper som sekretær i det årlige evalueringsmøtet.
- I samråd med den kommunaldirektør som har størst interesse i anskaffelsen og innkjøptjenesten beslutte om avtaler skal prolongeres.

Mandat:

Ved oppstart av nye anskaffelsesprosesser over EØS terskelverdi skal det utarbeides et skriftlig mandat for anskaffelsen som tydelig viser relevante rammer og avhengigheter. Mandatet skal gis av kommunaldirektør. Anskaffelser som berører flere sektorer avklares i SLG. Mandatet skal definere prosjektgruppen for anskaffelsen, og skal inneholde:

- Formålet med anskaffelsen.
- Oversikt over behov anskaffelsen skal dekke.
- Estimert verdi og vurderinger av økonomi.
- Plan for gjennomføring av anskaffelsen.
- Prosjektgruppens medlemmer og arbeidsoppgaver.
- Innledende markedsvurderinger.
- Krav til ivaretagelse av samfunnsansvar.
- Relevante miljøhensyn.
- Valg av anskaffelsesprosedyre og kontraktstype.
- Overordnet om kravspesifikasjon og tildelingskriterier.
- Overordnet om kvalifikasjonskriterier.
- Risikoanalyse.
- Innledende om implementering og kontraktsoppfølging.

Prosjektgruppen:

Prosjektgruppen gjennomfører anskaffelsen i henhold til mandatet. Prosjektgruppen rapporterer til ansvarlig kommunaldirektør. Prosjektgruppen oppløses etter at kontrakt er inngått. Avtaleeier overtar den videre oppfølging av anskaffelsen.

3. Kompetanse

Alle sektorene skal besitte grunnleggende innkjøpsfaglig kompetanse til å kunne utføre enkle anskaffelser etter forskriftens del I i egen regi. Kompetansen bør inneholde følgende elementer:

- Kommunens behov i anskaffelsen, også sett i relasjon til økonomi.
- Kontraktsutforming/- oppfølging.
- Bransjekunnskap.
- Anskaffelsesregelverket.
- Relevante miljøutfordringer.

4. Effektivitet

Profesjonell adferd i innkjøp krever en grunnleggende forståelse av formål og grunnprinsipper fastsatt etter lov 17. juni 2016 nr. 73 (anskaffelsesloven) og forskrift 12. august 2016 nr. 974 (anskaffelsesforskriften)

Loven skal fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser. Den skal også bidra til at det offentlige opptre med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte (§1).

Oppdragsgiveren skal opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvbarhet og forholdsmessighet (§4).

Ansatte skal opptre lojalt overfor kommunen og leverandører. Rana kommune er én enhet og ansatte skal initiere til samhandling.

Evaluerings- og erfaring fra tidligere eller andre anskaffelser danner grunnlaget for å etablere en beste praksis. I tilfeller man mangler erfaring er det hensiktsmessig å etablere dialog med andre offentlige oppdragsgivere som har anskaffet ytelsen tidligere for å utveksle erfaringer. Kommunen skal benytte eller supplere eksisterende kunnskap med tilgjengelige råd og veiledninger fra DFØ, som er statlig fagmyndighet for anskaffelsesområdet.

Det skal være kvalitet i anskaffelsesarbeidet, slik at man unngår unødig ressursbruk på korreksjon og ekstraarbeid som i neste rekke også kan føre til gebyrsaker i KOFA. Rana kommune har en nullvisjon på overtredelsesgebyr i KOFA som evalueres årlig. God kvalitet og leveranse i rett tid i alle deler av anskaffelsesprosessen, er en forutsetning for å kunne realisere det overordnede målet om å gjennomføre formåls- og kostnadseffektive anskaffelser i tråd med gjeldende lovverk.

Innkjøpstjenesten skal i strategiperioden vurdere anskaffelse av digitale verktøy for E-handel og kontraktoppfølging-/forvaltning som kan automatisere manuelle arbeidsoppgaver og gjøre det enkelt for avtaleeier å følge opp avtaler i tråd med anskaffelsens intensjoner og lovverk.

Kommunen er i tråd med politisk vedtak i sak 2022/7706 tilsluttet Bodø kommune sin innkjøpssentral, som kontinuerlig har ansvar for leveranse av 25-30 rammeavtaler på avtaleområder som er forhåndsdefinert i en kjerneportefølje. Rana kommune evaluerer denne tjenesteleveransen årlig.

5. Samfunnsansvar og etikk

Å ha kommunen som kunde skaper tillit i markedet for leverandøren. Kommunen skal gjennom forvaltning av felleskapets midler bidra til å styrke felleskapets interesser gjennom å stille relevante og ikke-diskriminerende krav til leverandørene og samtidig fremme et seriøst næringsliv. Rana kommune skal ikke ha «hoffleverandører» på noen avtaleområder, og strekker seg langt for å utjevne eventuelle fortrinn for tidligere leverandører i balansen mellom behov og prinsippet om konkurranse.

Samfunnsansvar:

- Anskaffelser skal gjennomføres slik at de også kan gi lokale/regionale nærings og sysselsettingsmessige ringvirkninger innenfor regelverket.
- Innkjøpsfunksjonen skal bygge opp under kommunens omdømme.

Miljø:

Kommunens anskaffelser skal støtte opp om FNs bærekraftsmål, Stortingets vedtatte klimamål og kommunens tilslutning til bærekraftsnettverk. Miljø skal vektlegges i alle anskaffelser som innebærer fysiske produkter eller bygg.

1. Ved planlegging av den enkelte anskaffelse skal det tas hensyn til anskaffelsens livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser. Det skal benyttes forretningsmodeller som stimulerer til at materielle varer beholdes så lenge som mulig i økonomien.
 - a) I alle anskaffelser, skal det stilles miljøbaserte kvalifikasjonskrav (leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner). Dette kan dokumenteres i form av et 3. partsgodkjent miljøstyringssystem eller at tilbyder besvarer en miljøerklæring.
 - b) Miljøhensyn skal, der det er mulig og relevant for anskaffelsen, der det er praktisk mulig og ikke medfører åpenbare ulemper, inngå som et tildelingskriterium. Miljøkriteriet bør vektes med minimum 30 % av total vektning.
 - c) Miljøkrav skal, der det er relevant for anskaffelsen, innarbeides i kravspesifikasjoner, tildelingskriterier og beskrivelser. Produkter med positiv miljømerking, miljøvaredeklarasjoner eller lignende skal beskrives der det er relevant.
2. Miljøkrav skal være leverandørutviklende og gi tydelige signaler til markedet om at miljøtilpassing er et kundekrav.

- a) Rana kommune stiller krav til leverandørenes miljøkvalifikasjoner og prestasjoner.
 - b) Miljøkrav skal tilpasses den aktuelle bransje, og bransjen gis anledning til å uttale seg.
 - c) Rana kommune tilbyr miljøfyrtårnsertifisering for de leverandører som ønsker det.
3. Rana kommune skal tilstrebe kostnads- og miljøeffektive anskaffelser. Det vil si anskaffelser som gir høy grad av behovstilfredsstillelse og samtidig lav miljøbelastning gjennom hele livsløpet. I tilfeller hvor miljøhensyn ikke innarbeides på grunn av budsjettmessige forhold, skal dette begrunnes og konsekvenser for enhetens oppfyllelse av egne miljømål skal beskrives.
 4. Effekten av miljøtilpasset innkjøp skal kunne følges opp og måles. Dette skal kunne skje ved periodevis rapportering av nøkkeltall for miljøtilpasset innkjøp og ved evaluering av utvalgte anskaffelser.
 5. Det skal stilles krav om fossilfrie anleggsplasser og etterspørre elektriske anleggsmaskiner der dette er tilgjengelig og gjennomførbart innen rimelige praktiske og økonomiske rammer.
 6. Der det er praktisk og økonomisk gjennomførbart skal det stilles krav om nullutslippsløsninger og fornybare materialer.
 7. Planlegging og investeringer skal som hovedregel ta utgangspunkt i målet om å være nullutslippsby i 2050.
 8. Fra 01.01.2024 skal kommunen der det er praktisk og økonomisk gjennomførbart, i alle leveranser/ oppdrag der transport er en del av ytelsen, kreves at denne foretas ved hjelp av nullutslipps- eller biogassteknologi (batterielektrisk eller hydrogen) som minimum oppfyller euroklasse 6/VI

Arbeidsliv:

- Menneskeverdet skal respekteres.
- Opprettholde den norske samfunnsmodellen som er basert på et spleiselag, hvor betaling av skatter og avgifter er en grunnleggende forutsetning.
- Arbeidskraft skal ikke benyttes i strid med de norske prinsippene om et ryddig og respektfullt arbeidsliv.

Læreplasser:

- Rana kommune skal gjennom sine anskaffelser bidra til at det skapes læreplasser i Rana.

Refleksjonene i kommunens etiske regelverk brukes til skjønnsmessig vurdering av relevante krav:

Gjennomføring

For alle anskaffelser over 500 000 kr. skal det foretas en dokumentert vurdering av hvordan kommunens samfunnsansvar skal ivaretas i anskaffelsen.

- *Miljøkvaliteter skal vektlegges.*
- *Rana kommune aksepterer ikke at leverandører eller underleverandører benytter arbeidskraft i strid med norske prinsipper og regelverk. Internasjonale konvensjoner skal respekteres og følges opp. Dette skal tydelig framgå av kommunens kontrakter og kontraktseier skal ha rutiner for å følge dette opp.*

Bygge- og anleggsnæringens seriøsitetskrav skal benyttes i bygge – og anleggsanskaffelser. Tilsvarende seriøsitetskrav skal benyttes i andre kontrakter så langt det er mulig.

Kommunen praktiserer meroffentlighet. Det skal føres anskaffelsesprotokoll for alle innkjøp, og valg av leverandør skal være begrunnet.